

Організаційно-правові та психологічні основи взаємодії слідчого та прокурора під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень

ШМІТЬКО Валентин*

аспірант кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2876-7636>

Анотація. Статтю присвячено дослідженню організаційно-правових і психологічних основ взаємодії слідчого та прокурора під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень. У контексті цього дослідження розглянуто особливості взаємодії слідчого та прокурора як під час розслідування кримінальних правопорушень загалом, так і під час розслідування саме корупційних кримінальних правопорушень у контексті забезпечення ефективності такого розслідування та в розрізі завдань кримінального провадження. Метою наукової статті є встановлення сутності організаційно-правових і психологічних основ взаємодії слідчого та прокурора під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень. З огляду на специфіку предмета й мету дослідження, методологічний інструментарій репрезентовано системою загальнонаукових методів (дедукції, аналогії, аналізу, синтезу тощо) і спеціальних методів (порівняльно-правовий, формально-логічний, системно-структурний, функціональний, метод системного аналізу тощо) для забезпечення комплексного вивчення предмета дослідження та формування на цій підставі авторських висновків. У статті висвітлено питання законодавчого врегулювання взаємодії слідчого з прокурором під час розслідування кримінальних проваджень. З'ясовано, що поняття «взаємодія» не має чіткого визначення в кримінальному процесуальному законодавстві України, проте ця взаємодія опосередковано регламентована положеннями Кримінального процесуального кодексу України, які регулюють правовий статус, повноваження та обов'язки слідчого і прокурора. Водночас дієва взаємодія слідчого та прокурора під час досудового розслідування кримінальних правопорушень (зокрема корупційних) можлива за умови дотримання низки вимог, серед яких дотримання законодавчих приписів, раціональне використання арсеналу відповідних засобів, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України. Констатовано, що взаємодія слідчого та прокурора під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень є доволі складним процесом, що передбачає організаційну, тактичну, процесуальну і психологічну складові. Висвітлено найпоширеніші форми взаємодії слідчого та прокурора під час розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень. Досліджено різні наукові підходи до взаємодії слідчого та прокурора з позицій кримінального процесуального права, криміналістики та юридичної психології, а також їх відображення в практиці досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень. Актуальність дослідження кореспондується з недостатньою науковою розробленістю окресленої проблематики й потребою в подальших наукових розвідках. Наукова новизна статті полягає в здійсненні аналізу законодавчого регулювання взаємодії між слідчим і прокурором під час досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень з окресленням організаційно-правових та психологічних аспектів такої взаємодії.

Ключові слова: слідчий; прокурор; взаємодія; правове регулювання; досудове розслідування; корупційні кримінальні правопорушення; кримінальне провадження.

Історія статті:

Отримано: 03.09.2024

Переглянуто: 30.09.2024

Прийнято: 01.10.2024

Рекомендоване посилання:

Шмітько В. Організаційно-правові та психологічні основи взаємодії слідчого та прокурора під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень. *Юридична психологія*. 2024. № 2 (35). С. 100–111. doi: 10.33270/03243502.100.

*Відповідальний автор

© Шмітько В., 2024

Вступ

Проблеми корупції в Україні, зокрема системність вчинення корупційних кримінальних правопорушень, залишаються глобальними для українського суспільства, про що свідчать дані міжнародних антикорупційних рейтингів і національних звітів протидії корупції в Україні. Індекси сприйняття корупції Міжнародної організації Transparency International (Corruption Perceptions Index, далі – CPI) протягом останнього десятиліття засвідчують стабільно високий рівень корупції в нашій державі. Зокрема, у рейтингу CPI 2023 Україна з-поміж 180 країн посіла 104-те місце (на одному рівні з такими державами, як Алжир, Сербія тощо), набравши лише 36 балів зі 100 можливих (Corruption Perceptions..., 2023).

Незадовільна ситуація для України щодо рівня корупції впродовж тривалого проміжку часу, її небезпечність для суспільства й держави загалом зумовлюють активізацію наукового інтересу з боку як учених, так і практиків з метою протидії цьому негативному явищу. Саме тому реальною є необхідність наукового супроводження діяльності суб'єктів протидії з корупцією, зокрема щодо досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень.

Важливою складовою в цьому науковому пошуку є дослідження основ взаємодії слідчого та прокурора під час розслідування кримінальних правопорушень (зокрема корупційних), адже від дієвої спільної діяльності зазначених представників сторони обвинувачення залежить, «бути чи не бути» винним особам притягнутим до кримінальної відповідальності й надалі знаходитися на лаві підсудних у суді, очікуючи справедливого правосуддя.

Водночас якість й ефективність досудового розслідування безпосередньо залежить від належного вирішення процесуальних, організаційних і навіть психологічних питань взаємодії слідчого з прокурором, а злагодженість такої взаємодії забезпечить чітке виконання завдань кримінального провадження, передбачених ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)¹.

Матеріали та методи

Встановлення сутності організаційно-правових і психологічних основ взаємодії слідчого та прокурора під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень є амбітною метою для науковців-практиків двох зазначених професій, які щоденно своєю роботою викорінюють корупцію, притягуючи до кримінальної відповідальності винних осіб.

Задля досягнення такої мети слід забезпечити, з одного боку, комплексний аналіз наявних теоретичних напрацювань з досліджуваної теми в доктринах кримінального процесуального права, криміналістики, юридичної психології, а з іншого – апробування їх крізь призму практичних аспектів досвіду практичної правоохоронної діяльності під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень.

З цією метою в межах предмета дослідження висвітлено основні напрями сучасних наукових розвідок й опрацьовано низку наукових праць українських та іноземних учених.

З огляду на специфіку предмета й мету дослідження, методологічний інструментарій репрезентовано системою загальнонаукових методів (дедукції, індукції, аналогії, аналізу, синтезу, абстрагування та моделювання) і спеціальних методів (порівняльно-правовий, формально-логічний, системно-структурний, функціональний, метод системного аналізу тощо) для забезпечення комплексного вивчення предмета дослідження та формування на цій підставі авторських висновків.

Надзвичайно складними є саме ті науково-прикладні проблеми, розв'язання яких можливе на перетині декількох галузей науки. Однією з окреслених проблем є взаємодія слідчого та прокурора під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень.

Розв'язання таких проблем, безперечно, потребує синергії в наукових розвідках, насамперед з теорії кримінального процесу, криміналістики та юридичної психології.

Питання основ взаємодії слідчого та прокурора під час досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень, з огляду на вузький предмет дослідження та помежів'я юридичних наук, не набули широкого висвітлення в юридичній літературі. Однак українські вчені здійснили концептуальні наукові розробки в царині кримінального процесуального права, криміналістики з певних аспектів взаємодії суб'єктів кримінальних процесуальних відносин, які реалізують функцію обвинувачення, зокрема слідчого та прокурора, у межах досудового розслідування різних кримінальних правопорушень зусиллями таких учених, як: В. Д. Берназ (2015), В. С. Бондар (2021), М. І. Бортун (217), О. В. Капліна (2018), І. А. Когут (2022), Ю. М. Чорноус (2024) тощо.

Своєю чергою чимало вітчизняних науковців у галузі юридичної психології досліджували психологічні аспекти взаємодії зазначених суб'єктів під час досудового розслідування, такі як О. І. Кудерміна, Ю. П. Хить (2024) та ін.

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

Результати й обговорення

Швидке, повне й неупереджене досудове розслідування кримінальних правопорушень (зокрема корупційних) потребує узгодженої та дієвої взаємодії слідчого та прокурора як основних учасників кримінального провадження зі сторони обвинувачення. Об'єднання, синхронізація та алгоритмізація їхньої спільної діяльності є важливою запорукою успішного виконання завдань, визначених у ст. 2 КПК України, а так само здійснення такої взаємодії має відповідати загальним засадам кримінального провадження, передбачених у ст. 7 КПК України¹.

Базисом для ефективної взаємодії слідчого та прокурора в кримінальному провадженні є реалізація ними під час досудового розслідування кримінальних правопорушень визначених законодавством повноважень у їх взаємозв'язку та з певною взаємозумовленістю.

У чинному кримінальному процесуальному законодавстві України немає нормативно-правового закріплення власне поняття взаємодії між учасниками кримінального провадження, зокрема між слідчим і прокурором. Однак за своєю суттю процес їх взаємодії опосередковано законодавчо врегульований у КПК України через «систему координат» правового статусу, прав та обов'язків, повноважень слідчого і прокурора, передбачених ст. 40 та 36 КПК України відповідно, де охоплено загальні аспекти їх діяльності з досудового розслідування кримінальних правопорушень (зокрема корупційних).

За змістом положень ст. 36 КПК України вбачається, що взаємодія слідчого та прокурора зводиться до функції здійснення прокурором нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, а так само під час такої діяльності до реалізації прокурором наданих законом повноважень у частині надання доручень, вказівок слідчому, погодженні певних процесуальних документів, прийнятті основних процесуальних рішень тощо.

Основною формою процесуальної взаємодії прокурора зі слідчим, яку використовують на всіх етапах досудового розслідування, є надання письмових вказівок і доручень у порядку п. 4 ч. 2 ст. 36 КПК України, а також погодження або відмова в погодженні відповідних клопотань та інших процесуальних документів слідчого. Своєю чергою в п. 2 ч. 2 ст. 40 КПК України закріплено кореспондуючі повноваження слідчого проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, встановлених КПК України. Слідчий несе відповідальність за

законність і своєчасність здійснення процесуальних дій (ч. 1 ст. 40 КПК України). Згідно з ч. 4 ст. 40 КПК України, слідчий зобов'язаний виконувати доручення та вказівки прокурора, які надають у письмовій формі².

Розглянувши положення ст. 36, 40 КПК України в системному взаємозв'язку, доходимо висновку, що кримінальне процесуальне законодавство України визначає взаємодію слідчого та прокурора в контексті прокурорського нагляду та процесуального керівництва дій слідчого, погодження його рішень і перевірка законності дій під час збору доказів, водночас прокурор наділений ширшими повноваженнями, зокрема крізь призму нагляду за процесуальною діяльністю слідчого й неможливістю без його погодження (підписання) прийняття основних процесуальних рішень у кримінальному провадженні (повідомлення про підозру, обвинувальний акт).

Хоча в ст. 40 КПК України є згадка про те, що слідчий є самостійним у своїй процесуальній діяльності, однак фактично, з огляду на системний аналіз положень КПК України, слідчий самостійно може виконувати незначну кількість слідчих (розшукових) і процесуальних дій, зокрема: виклик осіб і допит, одночасний допит; затримання уповноваженою особою; тимчасове вилучення майна, документів, що посвідчують користування спеціальним правом під час затримання; пред'явлення для впізнання; слідчий експеримент, що не пов'язаний з проникненням до житла; огляд, не пов'язаний з проникненням до житла; огляд житла чи іншого володіння особи за письмовою згодою; огляд місцевості, місця події; огляд речей або документів; залучення експерта для проведення експертизи; зняття показань технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відео-запису, чи засобів фото-, кінозйомки, відео-запису; негласні слідчі (розшукові) дії у вигляді спостереження за місцем або річчю. Усі інші слідчі (розшукові) та процесуальні дії, негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені КПК України, а також прийняття слідчим основних процесуальних рішень потребує погодження, контролю, перевірки з боку прокурора та слідчого судді (суду), з огляду на що процесуальна незалежність слідчого об'єктивно обмежена. Водночас, попри це, саме слідчий несе персональну юридичну відповідальність за законність і своєчасність здійснення досудового розслідування.

Крім того, визначальну роль прокуратури в організації та здійсненні досудового розслідування закріплено на рівні Конституції України³, а саме ст. 131-1 Основного Закону передбачено, що

² Там само.

³ Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>.

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

прокуратура здійснює підтримання публічного обвинувачення в суді, організацію та процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними й іншими слідчими та розшуковими діями органів правопорядку. Крім того, функцію нагляду прокуратури за досудовим розслідуванням частково визначено і в ст. 25 Закону України «Про прокуратуру»¹, а саме прокурор здійснює нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, користуючись правами й виконуючи обов'язки, передбачені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність»² і КПК України.

Чинним законодавством України регламентовано, так само, як і в окремих іноземних юрисдикціях, зокрема США, що прокурор відіграє провідну роль у кримінальному судочинстві, маючи повноваження брати до провадження чи закривати справу, приймати рішення, у яких злочинах звинувачувати осіб, яку кількість осіб притягувати до відповідальності (Luna, & Wade, 2015, p. 23-56).

Однак слід констатувати, що така імперативність і визначальна роль прокурора як у взаємодії зі слідчим, так і в прийнятті основних процесуальних рішень у кримінальному провадженні (на відміну від ключової ролі й статусу слідчого на стадії досудового слідства, згідно з положеннями КПК 1960 року) саме крізь призму вказівок підпорядкування насправді не цілком відповідають ідеї процесуального керівництва та власне духу взаємодії між прокурором і слідчим.

Крім цього, не потребує доведення той факт, що після набрання чинності 2012 року чинного КПК України повноваження прокурора як загалом на стадії досудового розслідування, так і під час взаємодії власне зі слідчим, суттєво розширилися через започаткування інституту процесуального керівництва. Значно звузилися і повноваження слідчого, зокрема в частині самостійності прийняття зазначених основних процесуальних рішень у кримінальному провадженні.

Насправді є необхідність законодавчого врегулювання та удосконалення положень, які чіткіше б визначали інститут самостійності й незалежності слідчого, адже, з одного боку, слідчий несе відповідальність за законність і своєчасність здійснення процесуальних дій, зобов'язаний усебічно, повно й неупереджено дослідити обставини кримінального провадження, а з другого – чинний КПК України частково

нівелює самостійність слідчого, зокрема щодо прийняття основних процесуальних рішень у кримінальному провадженні, погодження постанов, клопотань тощо, оскільки описані дії фактично санкціонуються виключно за погодженням (підписом) прокурора.

У цьому аспекті поділяємо думку дослідника Ю. Спусканюка (2012) про те, що в жодному разі процесуальна діяльність прокурора не повинна обмежувати процесуальну самостійність слідчого, а навпаки, має сприяти підвищенню ефективності досудового розслідування загалом.

Цікавим з наукової позиції є підхід ученого А. В. Лапкіна (2018), згідно з яким покладення на прокурорів організації досудового розслідування разом із процесуальним керівництвом дає змогу розглядати діяльність прокурора в досудовому кримінальному провадженні з позицій менеджменту досудовим розслідуванням; для підвищення ефективності «організаційного» аспекту діяльності прокурора в досудовому розслідуванні постає необхідність законодавчої регламентації відповідних повноважень прокурора як менеджера досудового розслідування.

Науково обґрунтованою є думка І. А. Когут (2022), за якою від належного вирішення процесуальних та організаційних питань взаємодії слідчого й дізнавача з прокурором залежить якість і ефективність досудового розслідування. Тільки в тій діяльності, де правильно налагоджено взаємодію, можливе досягнення завдань кримінального провадження.

Також цілком слушним видається підхід іноземного вченого Д. Річмана (2021), який зауважує, що слідчий та прокурор мають прагнути стати єдиною командою, у якій внески кожного її учасника в процес розслідування будуть взаємодоповнюваними та продуктивними, а особисті риси, такі як знання, навички, доступ до ресурсів, статус, прагнення, переконання, переваги й недоліки кожного з них, ураховані представниками команди й особами, які її об'єднують.

Повертаючись до реалій українського кримінального процесуального законодавства та сформованої на таких підставах слідчої практики, з огляду на законодавчо закріплені права й обов'язки, повноваження слідчого та прокурора, під час здійснення досудового розслідування прослідковується необхідність їх більшої взаємозумовленості, а також потреби злагодженої спільної діяльності задля досягнення завдань кримінального провадження, зокрема притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності. Адже саме слідчі (а не прокурори) уповноважені здійснювати досудове розслідування (слідство), за результатами успішного проведення якого можливе притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності, тобто повідомлення про підозру з подальшим направленням обвинувального акта до суду, що своєю чергою може відбутися виключно за погодженням із прокурором,

¹ Про прокуратуру : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/print>.

² Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12/print>.

реалізуючи відповідні надані законом повноваження.

У цьому контексті аксіомою є те, що з метою отримання запланованого результату для здобуття достатніх доказів для доведення в суді вини особи такі дії мають відбуватися в плідній взаємодії слідчого та прокурора від початкової до кінцевої стадій досудового розслідування.

У межах початкової фази взаємодії слідчого та прокурора в будь-якому кримінальному провадженні передумовою є виконання положень, передбачених у ч. 6 та 7 ст. 214 КПК України¹, відповідно до яких слідчий невідкладно в письмовій формі повідомляє керівника органу прокуратури про початок досудового розслідування, підставу початку досудового розслідування та інші відомості, передбачені ч. 5 цієї статті. Якщо відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) внесені прокурором, він зобов'язаний протягом п'яти робочих днів з дня внесення таких відомостей з дотриманням правил підслідності передати наявні в нього матеріали до відповідного органу досудового розслідування та доручити проведення досудового розслідування.

З огляду на вимоги ч. 3 ст. 214 КПК України й положення ст. 37, 39 КПК України, взаємодія органу досудового розслідування та органу прокуратури переважно розпочинається після внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, а також можлива безпосередньо перед відкриттям кримінального провадження. Наприклад, у разі участі слідчого (або прокурора) у проведенні огляду місця події перед внесенням відомостей до ЄРДР, взаємодія між цими суб'єктами відбувається і до початку кримінального провадження шляхом забезпечення якісного проведення цього огляду – дослідження обстановки місця події, ретельного фіксування вчиненого кримінального правопорушення та його слідів, що надасть можливість фахово визначити попередню правову кваліфікацію кримінального правопорушення тощо.

Надалі (після внесення відомостей до ЄРДР) взаємодія між конкретним слідчим і прокурором починається після визначення їх у певному кримінальному провадженні як слідчого, який здійснюватиме досудове розслідування, і прокурора – процесуального керівника відповідно.

Від початку визначення відповідними процесуальними рішеннями в кримінальному провадженні конкретних слідчих і прокурорів, з огляду на зміст їхніх процесуальних статусів, обсяг повноважень, прав та обов'язків, створюються передумови першочергових організаційно-правових основ для їх подальшої взаємодії.

Процес правової взаємодії слідчого та прокурора можна розділити на шість ключових етапів: 1) направлення слідчим прокурору повідомлення про початок досудового розслідування; 2) визначення прокурором підслідності й об'єднання чи виокремлення матеріалів кримінального провадження; 3) погодження проведення більшості процесуальних дій, зокрема заходів забезпечення кримінального провадження, слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій; 4) погодження повідомлення про підозру; 5) погодження постанови слідчого про зупинення досудового розслідування; 6) завершення досудового розслідування із затвердженням обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів виховного характеру або клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності (Khyt, 2023, p. 143).

Організаційно-правові аспекти взаємодії слідчого та прокурора стосуються переважно стадії досудового розслідування і тривають до закінчення досудового розслідування (їх форми, визначені в ст. 283 КПК України), тобто аж до прийняття кінцевого процесуального рішення. Водночас необхідність у взаємодії слідчого з прокурором може виникнути також у суді у виняткових випадках. Наприклад, слідчий взаємодіє з прокурором на стадії судового розгляду кримінального провадження в разі застосування судом заходів забезпечення кримінального провадження та під час проведення окремих слідчих (процесуальних) дій в процесі судового провадження з підстав і в порядку, визначеному в ст. 333 КПК України².

Ми поділяємо позицію дослідника М. І. Балана (2020), за якою взаємодія слідчого з іншими учасниками кримінального провадження потребує додаткового нормативно-правового регулювання в КПК України, у підзаконних нормативно-правових актах має бути включена в криміналістичну тактику й методику розслідування злочинів.

Водночас аналіз чинної нормативно-правової бази засвідчив необхідність урахування думки науковців з приводу поняття взаємодії в кримінальному процесі як такого, а так само і в контексті реалізації взаємодії між слідчим та прокурором, а також доктринах криміналістики, юридичної психології, оскільки певні аспекти перетинаються на межі цих наук.

Перш ніж перейти до окремих визначень науковців, слід зосередити увагу на підходах до інтерпретації взаємодії в юридичній науці. По-перше, її визначають як погоджену діяльність двох і більше суб'єктів, що виконують одне завдання, використовуючи різні доступні їм засоби. По-друге, взаємодія є також організаційно-тактичним прийомом нового знання, яке кожний із суб'єктів взаємодії отримати власними силами не

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

² Там само.

може. По-третє, взаємодію визначають як організаційно-розпорядчу діяльність, що ґрунтується на взаємній довірі сторін, об'єднаних єдиним завданням – розслідування кримінальних правопорушень і боротьбою зі злочинністю. Взаємодія правоохоронних органів і службових осіб у процесі розкриття та розслідування кримінальних правопорушень становить узгоджену діяльність різноманітних ланок однієї або декількох організованих систем, спрямовану на досягнення спільної мети з найменшими витратами сил, засобів і часу (Kohut, 2022, p. 618).

Науковець М. І. Бортун (2017), аналізуючи поняття «взаємодія» в кримінальному провадженні, у різних аспектах наукового дослідження доходить висновку, що її не розглядають науковці як ієрархічний інститут, де суб'єкти залежать один від одного за обсягом повноважень, а, навпаки, як діяльність рівних за статусом, які виконують одне завдання, але в межах притаманних їм функцій.

Деякі науковці розглядають поняття «взаємодія» в кримінальному провадженні (представників сторони обвинувачення) як взаємодопоміжну, спільну й узгоджену співпрацю під час досудового розслідування злочинів з розподілом компетенції, функцій, повноважень, взаємних обов'язків, що спрямована на виконання завдань кримінального судочинства або як розумне поєднання та найефективніше використання повноважень, методів і засобів, що притаманні кожному з органів, які взаємодіють, чи наявність способів зв'язку, що забезпечує узгоджену участь у кримінальному провадженні (Khyt, 2020, p. 25).

Ми поділяємо позицію О. В. Шпитка (2020), який взаємодією вважає спільну діяльність суб'єктів кримінального провадження з керівною організаційною роллю слідчого, що спрямована на реалізацію завдань кримінального судочинства, узгоджену за змістом, метою, місцем і часом, за умови ефективного використання наявних правових засобів та механізмів.

О. В. Капліна (2018) акцентує на тому, що слідчий та прокурор входять до сторони обвинувачення, повинні спільно спрямовувати діяльність на досягнення завдань кримінального провадження, між ними не може бути конфронтації, що шкодить авторитету органів, які зобов'язані неухильно дотримуватися вимог чинного кримінального процесуального законодавства.

Науковець І. В. Єрьоменко (2019) зауважує, що процес взаємодії прокурора та слідчого передбачає процесуальний та організаційний аспекти, які виявляються в певних формах – способах співробітництва, за допомогою яких досягають узгодженості в діяльності прокурора та слідчого. Основними принципами взаємодії прокурора та слідчого в кримінальному провадженні є: законність, узгодженість, плановість, постійний обмін інформацією, взаємоповага, довіра, зацікавленість, процесуальна самостійність

і персональна відповідальність. Безконфліктна, узгоджена та цілеспрямована спільна діяльність прокурора й слідчого створює умови для ефективної взаємодії, досягнення завдань кримінального провадження.

Наприклад, В. С. Бондар (2021) формулює дефініцію поняття «взаємодія» як регламентовану кримінальним процесуальним законодавством, погоджену за метою і завданнями, місцем і часом, здійснювану під єдиним керівництвом діяльність рівноправних у виборі засобів і методів виконання поставлених завдань суб'єктів, що полягає в найраціональнішому поєднанні притаманних цим суб'єктам методів і засобів, з метою підвищення ефективності досудового розслідування.

Попри різноманіття підходів до вивчення питання взаємодії слідчого та прокурора в кримінальному провадженні, влучно зазначили О. І. Кудерміна та Ю. П. Хить (2024), сучасні українські науковці мають єдиний підхід у тому, що налагодження взаємодії між прокурором і слідчим є життєво необхідною умовою ефективного досудового розслідування кримінальних проваджень, досягнення завдань кримінального провадження на досудовому розслідуванні.

Окресливши погляди науковців на сутність і визначення категорії взаємодії під час досудового розслідування як спільної погодженої (конструктивної) діяльності відповідних суб'єктів, можемо констатувати відсутність суттєвих протилежностей в окресленні поняття такої взаємодії.

Продовжуючи цей науковий дискурс, вважаємо, що з огляду на регламентованість законом відповідних обов'язків, прав і повноважень слідчого та прокурора, їх взаємодія під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень суттєво не відрізняється від аналогічної взаємодії, наприклад, під час розслідування економічних або службових злочинів, але з відповідними особливостями, ураховуючи специфіку та методику розслідування корупційної злочинності. Однак, очевидно, що така взаємодія є багатогранною, а спільна діяльність охоплює роботу на вищому професійному рівні на всіх стадіях досудового розслідування, зокрема щодо проведення слідчих (розшукових) і процесуальних дій, негласних слідчих (розшукових) дій, застосування заходів забезпечення кримінального провадження тощо.

Водночас слід відрізнити завдання взаємодії від повноважень кожного із суб'єктів сторони обвинувачення, адже вони різняться залежно від процесуального статусу суб'єкта. Адже грамотна й ретельна підготовка проактивної взаємодії – це основа якісного та своєчасного виконання завдань, що стоять перед зазначеними суб'єктами, а за допомогою їхньої дієвої, спільної синергетичної діяльності реалізують завдання, які не можна виконати самостійно або недоцільно вирішувати роз'єднаними силами.

Щодо завдань взаємодії слідчого з прокурором слід зазначити, що їх визначають метою здійснення кримінального судочинства загалом, а також завданнями певної стадії досудового розслідування конкретного кримінального правопорушення.

Зосередимо увагу на аспектах взаємодії слідчого та прокурора під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень.

Такі кримінально протиправні діяння мають латентний характер, їх вчиняють особи, які за своїм інтелектуальним рівнем або службовим становищем не завжди дають можливість правоохоронним органам своєчасно виявити й задокументувати такі діяння. У зв'язку з цим, правоохоронним органам доводиться працювати щодо їх виявлення вже після того, як їх було вчинено або продовжують вчиняти. Насамперед до найпоширеніших корупційних кримінальних правопорушень належать надання/одержання неправомірної вигоди, зловживання владою або службовим становищем тощо. Тому своєчасного виявлення та ефективного розслідування корупційних кримінальних правопорушень може бути досягнуто передусім спільними, узгодженими діями слідчих і прокурорів як ключових фігур сторони обвинувачення.

У професійній діяльності представників сторони обвинувачення в методиці розслідування певних корупційних кримінальних правопорушень важливим є процес вибору найдоцільніших за певної ситуації криміналістичних методів, прийомів і засобів, спрямованих на виконання пізнавальних завдань кримінального провадження. У цьому процесі надзвичайно важливо враховувати не тільки пізнавальні можливості використаних криміналістичних засобів, а й наявні людські ресурсні можливості та здатність сторін, що взаємодіють, до ефективної спільної діяльності, зокрема тандемної взаємодії слідчого з прокурором.

Саме тому в кримінальних провадженнях досліджуваної категорії надзвичайно важливе значення має взаємодія слідчого та прокурора, що дає змогу ефективно застосовувати криміналістичні засоби, прийоми та методи протидії «білокомірцевій злочинності», а також обрати правильну організацію і тактику проведення комплексу слідчих (розшукових) та процесуальних дій, негласних слідчих (розшукових) дій, різних заходів забезпечення кримінального провадження та інших організаційних і тактичних дій.

Питання взаємодії між прокурором і слідчим мають ще більшу питому вагу під час розслідування кримінальних корупційних правопорушень, учинених представниками вищих органів влади, державними службовцями категорії «А», працівниками правоохоронних органів, суддями й іншими топ-посадовцями, достатньо обізнаними про форми та методи розслідувань. Саме тому високий рівень взаємодії між слідчим і прокурором у таких

кримінальних провадженнях безпосередньо позначається на якості здобуття доказів і можливості притягнення цих осіб до кримінальної відповідальності.

Основними завданнями взаємодії слідчого з прокурором у протидії корупційним кримінальним правопорушенням є: здійснення повного, усебічного й об'єктивного досудового розслідування; забезпечення підготовки та проведення слідчих (розшукових) і процесуальних дій, негласних слідчих (розшукових) дій; своєчасне встановлення та документування осіб, причетних до вчинення корупційного кримінального правопорушення; спільна діяльність щодо відшукування та арешту майна підозрюваного, а також іншого майна й інших цінностей, здобутих злочинним шляхом; виявлення ознак вчинення інших кримінальних правопорушень і прийняття заходів до їх припинення; здійснення заходів, спрямованих на встановлення заподіяної матеріальної шкоди, а також встановлення інших обставин, які становлять предмет доказування.

Відкриваючи певне кримінальне провадження, а також під час досудового розслідування слідчий повинен самостійно висувати, перевіряти слідчі версії, проводити необхідні слідчі (розшукові) та процесуальні дії, негласні слідчі (розшукові) дії, оцінювати зібрані докази на основі власних переконань, керуючись спеціальними знаннями та професійним досвідом. Водночас прокурор здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням і може особисто проводити слідчі та процесуальні дії, давати обов'язкові для виконання вказівки, які визначають вектор розслідування. Якісно налагоджена, спланована, раціональна й дієва взаємодія слідчого та прокурора під час досудового розслідування є базовою передумовою забезпечення ефективної реалізації завдань розслідування кримінальних правопорушень (зокрема корупційних).

Також окреслимо найпоширеніші способи (форми) взаємодії слідчого з прокурором під час досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень, а саме: спільний аналіз наявних матеріалів, зібраних доказів, їх перевірка й визначення спланованих дій щодо виявлення та закріплення нових доказів у межах предмета доказування; спільне стратегічне планування розслідування і тактичне планування комплексу конкретних слідчих (розшукових) та процесуальних дій; спільне або розподілене проведення окремих слідчих та процесуальних дій; узгоджене планування негласних слідчих (розшукових) дій та вирішення питання щодо надання доручень на їх проведення відповідним оперативним підрозділам; періодичні наради й постійне інформування слідчим про стан досудового розслідування, обсяг зібраних доказів, проблеми доказування тощо; складання та погодження основних процесуальних документів кримінального провадження (повідомлень про підозру, клопотань, постанов,

обвинувальних актів); спільне визначення остаточної правової кваліфікації кримінального правопорушення в повідомленні про підозру, обвинувальному акті; спільний аналіз причин та умов, що сприяють вчиненню корупційних кримінальних правопорушень з подальшим внесенням відповідних подань з метою їх усунення тощо.

Такий «арсенал озброєння» слідчому та прокурору не завжди потрібен у пересічному, нескладному кримінальному провадженні, однак саме такий рівень їх взаємодії та координації може забезпечити ефективне досудове розслідування корупційних кримінальних правопорушень за умови якісного спільного планування розслідування, здійсненого на системній основі від початку.

На винятковій важливості кваліфікованого планування розслідування під час взаємодії, зокрема зазначених представників сторони обвинувачення, акцентують учені-криміналісти Ю. М. Чорноус і А. І. Крупій (2024), які зауважують, що планування розслідування сприяє не лише підвищенню ефективності дій, а й покращенню якості зібраних доказів і швидкому реагуванню на злочинну активність; науковий підхід до планування розслідування має враховувати сучасні методи й технології, а також посилення координації та взаємодії між службами правопорядку для досягнення максимальних результатів у боротьбі зі злочинністю та виконанні завдань кримінального провадження.

Також видається доцільним підхід, за якого процесуальні й організаційні форми взаємодії слідчого з прокурором обов'язково повинні доповнюватися психологічним змістом – положеннями юридичної психології щодо врахування особистісних рис зазначених суб'єктів (інтелект, розумові здібності, ділові й особистісні якості, практичний досвід, психологічні особливості тощо) для досягнення завдань кримінального провадження. Ігнорування або неврахування психологічного аспекту у взаємодії слідчого та прокурора під час досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень знижують ефективність їхньої спільної діяльності.

У межах висвітлення психологічних аспектів діяльності слідчого та процесів взаємодії під час досудового розслідування слушним видається підхід В. Д. Берназа (2015), який зауважує, що з психологічної позиції досудове розслідування є вольовою діяльністю слідчого, яка ґрунтується на праві, фактах, психологічних рисах слідчого, його потребах, готовності приймати рішення відповідно до норм права та діяти відповідно згідно зі сформованим переконанням, спрямована на досягнення свідомо поставленої мети в межах обставин, які підлягають доказуванню за кожним кримінальним провадженням. Психологічна особливість діяльності слідчого полягає в тому, що її реалізують через систему психічних процесів, як когнітивних, так й інших – емоційних, вольових, мотиваційних, у процесі яких оцінюють

виявлені матеріальні сліди та сліди у психіці людей, речі, документи, фактичні дані й відповідно до слідчих ситуацій формується переконання слідчого та на його підставі готують, приймають і реалізують організаційні, тактичні, стратегічні та процесуальні рішення за кримінальним провадженням.

Інші вчені в царині юридичної психології порушують також актуальні питання взаємодії слідчого під час проведення слідчих і процесуальних дій.

У сучасній юридичній дискусії обґрунтованими є висновки О. Л. Дульського (2024) щодо психологічного аспекту проведення слідчих дій, адже і криміналістичні, і психологічні знання супроводжують увесь процес проведення обраної слідчим слідчої (розшукової) дії. Застосування зазначених психологічних знань зумовлює опанування слідчим таких галузей, як психологія особистості, соціальна психологія, вікова психологія, юридична психологія тощо. До процесу розслідування кримінального правопорушення залучають цілісну особистість слідчого з притаманними їй структурними компонентами. У структурі особистості розрізняють чотири основні компоненти: 1) рівень інтелектуально-пізнавальних рис: евристичний, дискурсивний, інтуїтивний тип мислення; спостережливість, уява тощо; 2) рівень моральних рис і принципів, що відображені панівною системою цінностей: цінностей-норм, цінностей – завдань діяльності й цінностей – моральних рис; 3) психофізіологічні риси: емоційність, витривалість, уважність, тривожність, темперамент; 4) характерологічні риси: товариськість, ініціативність, наполегливість, мужність тощо. Тому професіограма особистості слідчого становить багаторівневу ієрархічну структуру, у якій відображено індивідуально-психологічні й соціально-психологічні властивості та риси, а також знання, уміння і навички, що реалізуються в професійній діяльності. Криміналістичний та психологічний аспекти слідчих (розшукових) дій у процесі їх проведення слідчим завжди знаходяться у взаємозв'язку, адже вони сприяють отриманню криміналістично значущої інформації під час проведення конкретного виду процесуальної дії (мікрорівень) і загалом спрямовані на встановлення всіх обставин кримінального провадження (макрорівень). Такий взаємозв'язок є динамічним, адже зумовлений постійним розвитком криміналістики і психології, які вдосконалюють свої теоретичні та праксеологічні засади, що адаптуються до потреб правоохоронної діяльності й реалізуються під час проведення слідчих (розшукових) дій слідчим. Попри такий взаємозв'язок зазначених аспектів, вони мають і відмінності, а саме: психологічний аспект реалізується з огляду на особливості психіки людини (відбувається під час збирання матеріальних, ідеальних і цифрових (електронних) слідів), а криміналістичний аспект поширюється і на

дослідження об'єктів, де немає такого відображення особливостей психіки людини. Урахування слідчим цих аспектів забезпечує ефективний результат проведення слідчих (розшукових) дій, що є важливою складовою для забезпечення виконання завдань кримінального провадження.

Якщо екстраполювати на проблематику досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень, наявність психологічного аспекту зумовлена необхідністю обов'язкового врахування слідчим, прокурором особливостей психіки людини та встановлення психологічного контакту в процесі доказування як під час офіційної комунікації з учасниками кримінального провадження (наприклад, під час проведення слідчих та процесуальних дій), так і під час неформального спілкування з такими особами.

Доволі актуальними та релевантними в межах досліджуваної проблематики є висновки науковця-практика Ю. Хитя, який зауважує, що під час розслідування складних корупційних злочинів передусім у сфері службової діяльності, економіки, хабарництва основну частину доказів здобувають за результатом проведення специфічних слідчих дій, які, відповідно до вимог КПК України, санкціонуються прокурором у вигляді погодження відповідних клопотань до слідчого судді, а саме: тимчасовий доступ до речей і документів, обшук, негласні слідчі (розшукові) дії тощо. Без відповідного погодження клопотання до слідчого судді з боку прокурора фактично слідчий не може розпочати виконувати природну для нього функцію збирання доказів. Тому слідчому доводиться вступати з прокурором у певні форми процесуальної взаємодії, у межах якої презентувати прокурору свої плани й наміри щодо збирання певних доказів у кримінальному провадженні, переконувати прокурора в законності й умотивованості клопотання, адресованого слідчому судді. Слідчий у такій взаємодії завжди відчуває певний ступінь залежності від думки прокурора стосовно свого бачення необхідності проведення певних слідчих дій. Своєю чергою під час такої взаємодії прокурору необхідно приймати рішення стосовно доцільності чи недоцільності проведення певних слідчих дій, дотримуватися правильного напрямку розслідування й водночас навіть за об'єднаної відмови в погодженні клопотань слідчого не створювати в слідчого хибне уявлення нібито про бажання прокурора зашкодити справі чи намір створити слідчому штучні перешкоди в здобутті доказів. Зазначений психологічний аспект взаємодії слідчого та прокурора під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень потребує належного рівня поточної комунікації та координації всіх процесуальних дій чи рішень у кримінальному провадженні (Кhyт, 2021, р. 157; Кhyт, 2023, р. 45).

У юридично-психологічній доктрині України відбуваються позитивні зміни в підходах до розуміння основ взаємодії між слідчим і прокурором під час досудового розслідування кримінальних правопорушень (зокрема корупційних). Юридико-психологічна взаємодія між слідчим і прокурором з належним рівнем координації та комунікації, планування на всіх стадіях кримінального провадження є важливими умовами забезпечення ефективного досудового розслідування.

Своєю чергою раціональна юридико-психологічна взаємодія слідчого та прокурора неможлива без системного розуміння і дотримання цими суб'єктами загальних засад кримінального провадження, що передбачає спрямування спільної діяльності на виконання завдань кримінального провадження.

Висновки

Взаємодія слідчого та прокурора є ядром ефективного процесу досудового розслідування кримінальних правопорушень (зокрема корупційних), а так само забезпечує виконання стратегічних і тактичних завдань кримінального провадження.

Дієва взаємодія слідчого та прокурора під час досудового розслідування кримінальних правопорушень (зокрема корупційних) можлива за умови дотримання законодавчих приписів щодо визначених обов'язків, процесуальних прав і повноважень, їх належного розподілу, раціонального використання всього арсеналу відповідних засобів, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України.

Аналіз норм такого законодавства засвідчив відсутність чіткої правової регламентації поняття «взаємодія» в кримінальному провадженні та необхідність змін способів правового регулювання процесу взаємодії між слідчим і прокурором.

Водночас взаємодія як доктринальне поняття ґрунтовно висвітлено в юридичній літературі, українські й іноземні вчені зробили вагомий внесок у розв'язання науково-прикладних проблем і створили міцне підґрунтя для проведення подальших наукових досліджень.

Водночас доводиться констатувати, що організаційно-правові та психологічні основи взаємодії слідчого і прокурора під час досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень досі залишаються недостатньо дослідженими й систематизованими як міжгалузевий науково-прикладний інститут, зокрема в площині криміналістичної тактики й методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень з огляду на здобутки юридично-психологічної доктрини. Таке дослідження має бути комплексним, його слід проводити не лише з кримінально-процесуальної та криміналістичної позицій, а й із психологічної та з огляду на їх взаємозв'язок.

References

- [1] Balan, M.I. (2020). Interaction of the investigator and other subjects of criminal proceedings during the investigation of violations of the state border of Ukraine. *Entrepreneurship, economy and law*, 3, 290-295. doi: 10.32849/2663-5313/2020.3.48.
- [2] Bernaz, V.D. (2015). Legal and psychological aspects of optimization formation of investigator's convictions for criminal proceedings as the basis of evaluation of evidence. *Criminal Justice Bulletin*, 3, 11-21. Retrieved from https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2015_Bernaz.pdf.
- [3] Bondar, V.S. (2021). Interaction pretrial investigation units, which carry out investigative operations in detection and investigation illegal planting or cultivation of opium poppy or cannabis. *South Ukrainian Law Journal*, 3 (part 1), 92-101. doi: 10.32850/sulj.2021.3.1.16.
- [4] Bortun, M.I. (2017). Concept of interaction in criminal production. *Legal Ukraine*, 9-10, 52-58. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2017_9-10_8.
- [5] Corruption Perceptions Index - 2023. *Transparency International Ukraine*. Retrieved from <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>.
- [6] Dulskiy, O.L. (2024). Conducting Investigative (Search) Actions by Investigators: Criminalistic and Psychological Characteristics. *Legal psychology*, 34(1), 76-85. doi: 10.33270/03243401.76.
- [7] Kaplina, O.V. (2018). Issues of defining investigator's and prosecutor's competence at the stage of completion of pre-trial investigation. *Law of Ukraine*, 8, 72-84. Retrieved from <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000976270>.
- [8] Khyt, Yu.P. (2020). Psychological Characteristics of Scientific Approaches to Understand the Concept of "Interaction" between the Investigator and a Prosecutor in the Modern Legal Space. *Legal psychology*, 27(2), 24-31. doi: 10.33270/03202702.24.
- [9] Khyt, Yu.P. (2021). The role of legal principles in the psychology of interaction of the investigator (detective) with the prosecutor in the process of investigation corruption crimes. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*, 7(43), 2, 153-162. doi: 10.51647/kelm.2021.7.2.27.
- [10] Khyt, Yu.P. (2023). *Legal and psychological principles of the interaction of the investigator (detective) and the prosecutor during the pre-trial investigation of corruption crimes* (Doctoral dissertation, Kyiv, Ukraine). Retrieved from <https://elar.naiu.kiev.ua/items/c9b44cb4-da8e-4d10-9eb9-e2d499cd811f>.
- [11] Khyt, Yu.P. (2023). Legal Regulation Psychological Interaction Forms between the Investigator and the Prosecutor. *Legal psychology*, 1(32), 138-147. doi: 10.33270/03233201.138.
- [12] Kohut, I.A. (2022). The concept of the interaction of the investigator and the interrogator with the prosecutor during the pre-judicial investigation. *Legal Scientific Electronic Journal*, 10, 617-620. doi: 10.32782/2524-0374/2022-10/156.
- [13] Krupii, V.S., & Chornous, Yu.M. (2024). Separate views of modern criminologists on the problems of planning pretrial investigation of criminal offenses. *Legal Scientific Electronic Journal*, 7, 418-420. doi: 10.32782/2524-0374/2024-7/101.
- [14] Kudermina, O.I., & Khyt, Yu.P. (2024). The essence of concept of «interaction» in the space of legal and psychological analysis. *Scientific Innovations and Advanced Technologies*, 4(32), 1335-1345. doi: 10.52058/2786-5274-2024-4(32)-1335-1345.
- [15] Lapkin, A.V. (2018). Prosecutor as manager of pre-judicial investigation. *Legal journal of Donbass*, 1(62), 197-202. Retrieved from https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15687/1/Lapkin_197-202.pdf.
- [16] Luna, E., & Wade, M. (2015). *The prosecutor in transnational perspective*. Oxford: Oxford University Press. doi: 10.1093/acprof:osobl/9780199844807.001.0001.
- [17] Richman, D.C. (2021). Law Enforcement Organization Relationships with Prosecutors. *The Oxford Handbook of Prosecutors and Prosecution* (pp. 291-308). doi: 10.1093/oxfordhb/9780190905422.013.15.
- [18] Shpytko, O.V. (2020). Forms and types cooperation of an investigator and the other participants of criminal proceeding. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, 61(2), 125-128. doi: 10.32782/2307-3322.61-2.28.
- [19] Spuskaniuk, Yu. (2012). Powers of prosecutors at the stage of pre-trial investigation in connection with the reform of the criminal procedure legislation of Ukraine. *Bulletin of the Prosecutor's Office*, 7, 93-97.
- [20] Yeromenko, I.V. (2019). The interaction of the prosecutor and the investigator in criminal proceedings: the grounds, forms and principles. *National law journal: theory and practice*, 3(1), 157-160. Retrieved from http://www.jurnaluljuristic.in.ua/archive/2019/3/part_1/35.pdf.

Список використаних джерел

- [1] Балан М. І. Взаємодія слідчого та інших суб'єктів кримінального провадження при розслідуванні порушень державного кордону України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 290–295. doi: 10.32849/2663-5313/2020.3.48.
- [2] Берназ В. Д. Правові та психологічні аспекти оптимізації формування переконання слідчого у кримінальному провадженні як основа оцінки доказів. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 3. С. 11–21. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2015_Bernaz.pdf.
- [3] Бондар В. С. Взаємодія органів досудового розслідування з підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, у виявленні та розслідуванні незаконного посіву або вирощування снотворного маку чи конопель. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. № 3 Ч. 1. С. 92–101. doi: 10.32850/sulj.2021.3.1.16.
- [4] Бортун М. І. Поняття «взаємодія» в кримінальному провадженні. *Юридична Україна*. 2017. № 9–10. С. 52–58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2017_9-10_8.
- [5] Corruption Perceptions Index – 2023. *Transparency International Ukraine*. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>.
- [6] Дульський О. Л. Проведення слідчих (розшукових) дій слідчим: криміналістична та психологічна характеристика. *Юридична психологія*. 2024. № 1 (34). С. 76–85. doi: 10.33270/03243401.76.
- [7] Капліна О. В. Проблеми визначення компетенції слідчого та прокурора на етапі закінчення досудового розслідування. *Право України*. 2018. № 8. С. 72–84. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000976270>.
- [8] Хить Ю. П. Психологічна характеристика наукових підходів до розуміння поняття «взаємодія» між слідчим і прокурором у сучасному правовому просторі. *Юридична психологія*. 2020. № 2 (27). С. 24–31. doi: 10.33270/03202702.24.
- [9] Хить Ю. П. Роль правових принципів у психології взаємодії слідчого (детектива) з прокурором у процесі розслідування корупційних злочинів. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2021. № 7 (43). Vol. 2. С. 153–162. doi: 10.51647/kelm.2021.7.2.27.
- [10] Хить Ю. П. Юридико-психологічні засади взаємодії слідчого (детектива) та прокурора під час досудового розслідування корупційних злочинів : дис. ... д-ра філософії : 081 «Право». Київ, 2023. 228 с. URL: <https://elar.naiau.kiev.ua/items/c9b44cb4-da8e-4d10-9eb9-e2d499cd811f>.
- [11] Хить Ю. П. Правове регулювання форм психологічної взаємодії між слідчим і прокурором. *Юридична психологія*. 2023. № 1 (32). С. 138–147. doi: 10.33270/03233201.138.
- [12] Когут І. А. Поняття взаємодії слідчого та дізнавача із прокурором під час досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 617–620. doi: 10.32782/2524-0374/2022-10/156.
- [13] Крупій В. С., Чорноус Ю. М. Окремі погляди сучасних вчених криміналістів на проблеми розслідування досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7. С. 418–420. doi: 10.32782/2524-0374/2024-7/101.
- [14] Кудерміна О. І., Хить Ю. П. Сутність поняття «взаємодія» в просторі юридико-психологічного аналізу. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 4 (32). С. 1335–1345. doi: 10.52058/2786-5274-2024-4(32)-1335-1345.
- [15] Лапкін А. В. Прокурор як менеджер досудового розслідування. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1 (62). С. 197–202. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15687/1/Lapkin_197-202.pdf.
- [16] Luna E., Wade, M. The prosecutor in transnational perspective. Oxford : Oxford University Press, 2015. P. 23–56. doi: 10.1093/acprof:osobl/9780199844807.001.0001.
- [17] Richman D. C. Law Enforcement Organization Relationships with Prosecutors. *The Oxford Handbook of Prosecutors and Prosecution*. 2021. P. 291–308. doi: 10.1093/oxfordhb/9780190905422.013.15.
- [18] Шпитко О. В. Форми та види взаємодія слідчого з іншими учасниками кримінального провадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. № 61 (2). С. 125–128. doi: 10.32782/2307-3322.61-2.28.
- [19] Спусканюк Ю. Повноваження прокурорів на стадії досудового розслідування у зв'язку з реформуванням кримінально-процесуального законодавства України. *Вісник прокуратури*. 2012. № 7. С. 93–97.
- [20] Єрьоменко І. В. Взаємодія прокурора та слідчого у кримінальному провадженні: підстави, форми та принципи. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2019. № 3. Ч. 1. С. 157–160. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/3/part_1/35.pdf.

Organizational, Legal and Psychological Foundations of Interaction between the Investigator and the Prosecutor during the Investigation of Corruption Criminal Offenses

SHMITKO Valentyn

Postgraduate Student of the Department of Criminology and Forensic Medicine of the National Academy of Internal Affairs

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2876-7636>

Abstract. The article is devoted to the study of the organizational, legal and psychological foundations of the interaction between the investigator and the prosecutor during the investigation of corruption criminal offenses. In the context of this study, the features of the interaction between the investigator and the prosecutor are considered both during the investigation of criminal offenses in general and during the investigation of corruption criminal offenses in particular in the context of ensuring the effectiveness of such an investigation and in the context of the tasks of criminal proceedings. The purpose of the scientific article is to establish the essence of the organizational, legal and psychological foundations of the interaction between the investigator and the prosecutor during the investigation of corruption criminal offenses. Given the specifics of the subject and the purpose of the research, the methodological tools are represented by a system of general scientific methods (deduction, analogy, analysis, synthesis, etc.) and special methods (comparative legal, formal-logical, system-structural, functional, system analysis method, etc.) to ensure a comprehensive study of the subject of research and the formation of author's conclusions on this basis. The article reveals the issues of legislative regulation of the interaction of the investigator with the prosecutor during the investigation of criminal proceedings. It is found that the concept of "interaction" does not have a clear definition in the criminal procedural legislation of Ukraine, however, this interaction is indirectly regulated by the provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine, which regulate the legal status, powers and duties of the investigator and the prosecutor. At the same time, effective interaction between the investigator and the prosecutor during the pre-trial investigation of criminal offenses (including corruption offenses) is possible if a number of conditions are met, such as compliance with the above legislative provisions and the rational use of the entire arsenal of relevant means provided for by the criminal procedural legislation of Ukraine. It is stated that the interaction between the investigator and the prosecutor during the investigation of corruption criminal offenses is a rather complex process, which includes organizational, tactical, procedural and psychological components. The most common forms of interaction between the investigator and the prosecutor during the investigation of this category of criminal offenses are highlighted. Various scientific approaches to the interaction between the investigator and the prosecutor are studied from the point of view of criminal procedural law, forensics, and legal psychology, as well as their reflection in the practice of pre-trial investigation of corruption criminal offenses. The relevance of the study corresponds to the lack of scientific development of the outlined issues and the need for further scientific research. The scientific novelty of the article lies in the analysis of the legislative regulation of the interaction between the investigator and the prosecutor during the pre-trial investigation of corruption criminal offenses with the outline of the organizational, legal and psychological aspects of such interaction.

Keywords: investigator; prosecutor; interaction; legal regulation; pre-trial investigation; corruption criminal offenses; criminal proceedings.